

2015, No. 580-VIII]. (n.d.). zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19> [in Ukrainian].

14. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy «Standart profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity (profesiia: politseiskiy)» : vid 21 cherv. 2018 r. № 669 [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine «Standard of professional (professional and technical) education (profession: police officer)» ligazakon.ua. from June 21, 2018, No.669]. Retrieved from: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS30304.html [in Ukrainian].

15. Subota, S. I. (2018) Dovira naseleennia yak kryterii otsiniuvannia efektyvnoi diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy [Public confidence as a criterion for assessing the effectiveness of the National Police of Ukraine] Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu, Scientific Bulletin of the International Humanities University, 31, 59–61. Retrieved from: <http://eprints.cdu.edu.ua/2002/1/juspradenc31.pdf#page=59> [in Ukrainian].

16. Torichnyi, O.V. (2012). Teoriia i praktyka formuvannia viiskovo-spetsialnoi kompetentnosti maibutnikh ofitseriv-trykordonnykiv u protsesi navchannia [The theory and practice of forming the military special competence of future officers-border guards in the process of training]. Khmelnytskyi: Nats. akad. DPSU [in Ukrainian].

17. Turynska, O.Ye. (2012). Komunikatyvna kompetentnist pravookhorontsiv yak umova yikh efektyvnoi profesiinoi diialnosti [The communicative competence of law enforcement officers as a condition of their effective professional activity]. Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav, Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs, 1. doi: <https://doi.org/10.31812/filstd.v17i0.191> [in Ukrainian].

18. Yahupov, V.V., & Svystun, V.I. (2007). Kompetentnisnyi pidkhid do pidgotovky fakhivtsiv u systemi vyshchoi osvity [Competent approach to the training of specialists in the system of higher education]. Naukovi zapysky. Pedagogichni, psykhologichni nauky ta sotsialna robota, Proceedings. Pedagogical, psychological sciences and social work, 71, 3-8 [in Ukrainian].

19. Kyslenko, D., Bondarenko, V., Yukhno, Yu., Zhukevych, I., & Radzievskii, R. (2018). Improving the physical qualities of students in higher educational establishments of Ukraine on guard activity via circular training. Journal of Physical Education and Sport, 18(2), 1065–1071. Retrieved from <http://efsupit.ro> (DOI: 10.7752/jpes.2018.s2159).

20. Kyslenko, D., Bondarenko, V., Plisko, V., Bosenko, A., Danylchenko, V., Kuzmichova-Kyslenko, Ye., Tylchuk, V., & Donets, I. (2019). Dynamics of security specialists' physical condition during professional training. Journal of Physical Education and Sport, 19(2), 1099-1103. Retrieved from <http://efsupit.ro> (DOI: 10.7752/jpes.2019.02159).

21. Plisko, V., Doroshenko, T., & Prontenko, K. (2018). Informational indicators of functional capacities of the body for teaching cadets from higher military educational institutions power types of sports. Journal of Physical Education and Sport, 17(2), 1050-1054. Retrieved from <http://efsupit.ro>. (DOI: 10.7752/jpes.2018.s2156).

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.5(125).06

Бучківська Г. В.

**доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та трудового навчання,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія**

Демченко І. І.

**доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та реабілітації
Національний університет біоресурсів і природокористування України**

Бабій І. В.

доцент кафедри спеціальної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Нікітенко А. С.

**викладач кафедри дошкільної освіти
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини**

Балух М. М.

**викладач кафедри теорії та методики фізичної культури та валеології,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія**

Наливайко Н. В.

**кандидат біологічних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності,
Львівський національний університет імені Івана Франка.**

Максимчук І. А.

**кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини,
Маріупольський державний університет**

Максимчук Б. А.

**доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури,
Ізмайльський державний гуманітарний університет**

ПРОБЛЕМИ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В РАМКАХ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ

Головна причина неефективності системи валеологічної підготовки фахівців у закладах вищої освіти полягає в тому, що на сьогоднішній день не визначена сукупність її компонентів (структура, зміст, форма, термін навчання, блоки дисциплін та ін.), фактично, між ними не побудовані взаємозумовлені зв'язки, що забезпечують цілісність, наступність та розвиток. Одним з найбільших досягнень гуманітарних та природничих наук кінця ХХ – початку ХХІ століття є прийняття гуманітарної парадигми, що включає багатовимірне визначення здоров'я як фізичного, соціального, економічного та творчого благополуччя. При

цьому ключова роль у його створенні відводиться, по-перше, самій людині, по-друге, навколomedичним сферам: професійній діяльності, відпочинку, освіті тощо. Педагоги мусять визнати: хоча навчальна діяльність є основною у дитячому та ранньому юнацькому віці, все ж інші сфери життя мають бути під контролем батьків, педагогів і, головне, самої молоді, причому не примусово, а свідомо і природно.

Ключові слова: майбутні фахівці, фізична культура, вища школа, валеологічна самосвідомість, гуманітарна парадигма, факультативна дисципліна.

Бучковская Г. В., Демченко И. И., Бабий И. В., Никитенко А. С., Балух Н. Н., Наливайко Н.В., Максимчук И. А., Максимчук Б. А. Проблемы валеологического образования в рамках системного подхода. Главная причина неэффективности системы валеологического подготовки специалистов в учреждениях высшего образования заключается в том, что на сегодняшний день не определена совокупность ее компонентов (структура, содержание, форма, срок обучения, блоки дисциплин и др.). Фактически, между ними не построены взаимообусловлены связи, обеспечивающие целостность, преемственность и развитие. Одним из крупнейших достижений гуманитарных и естественных наук конца XX - начала XXI века является принятие гуманитарной парадигмы, включающей многомерное определение здоровья как физического, социального, экономического и творческого благополучия. При этом ключевая роль в его создании отводится, во-первых, самому человеку, во-вторых, околomedической сферам: профессиональной деятельности, отдыху, образованию. Педагоги должны признать, что учебная деятельность хоть и является основной в детском и раннем юношеском возрасте, все же другие сферы жизни должны быть под контролем родителей, педагогов и, главное, самой молодежи, причем не принудительно, а сознательно и естественно.

Ключевые слова: будущие специалисты, физическая культура, высшая школа, валеологическая самосознание, гуманитарная парадигма, факультативная дисциплина.

Galyna Buchkivska, Iryna Demchenko, Inna Babii, Alona Nikitenko, Mykola Balukh, Nalyvayko Natalia, Iryna Maksymchuk, Borys Maksymchuk. Problems of valeological education in the framework of the systemic approach. The main reason for the inefficiency of the system of valeological training of specialists in higher education institutions is that a set of its components isn't defined today (structure, content, form, term of study, blocks of disciplines, etc.), mutual relations aren't built between them, which ensure integrity, consistency and development. One of the greatest achievements of humanities and natural sciences of the end of the XX century and the beginning of the XXI century is the adoption of a humanitarian paradigm that includes a multidimensional definition of health as physical, social, economic and creative well-being. At the same time, a key role in its creation is assigned, firstly, to the person himself, secondly, near medical fields: professional activity, recreation, education, etc. Teachers should recognize: although educational activity is the main one in childhood and early youth, nevertheless other areas of life should be under the control of parents, teachers and, most importantly, young people themselves, not forcibly, but consciously and naturally.

Keywords: future specialists, physical culture, higher school, valeological self-consciousness, humanitarian paradigm, elective course.

Постановка проблеми. Накопичений досвід валеологічної підготовки майбутніх учителів у педагогічних ВНЗ нашої держави, починаючи з 1990-х років дає як позитивний, так і негативний матеріал для вивчення та узагальнення. Результати дозволяють зробити наступний висновок: головна причина неефективності системи валеологічної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах полягає в тому, що на сьогоднішній день не визначена сукупність її компонентів (структура, зміст, форма, термін навчання, блоки дисциплін та ін.), фактично, між ними не побудовані взаємозумовлені зв'язки, що забезпечують цілісність, наступність та розвиток.

У змісті підготовки фахівців не стандартизована валеологічна складова. Проте, згідно з вивченими тенденціями, в Україні спостерігався деякий кадровий деструктивізм в плані валеологічного стану студентів педагогічних університетів та вчителів середніх шкіл. Зрозуміло, що транслятором валеологічних компетентностей може бути валеологічно свідомо й відносно здорова особистість (власний приклад). Натомість маємо, починаючи з 90-х рр. такі тенденції:

1. Більшість молодих людей (абітурієнти й молодше покоління вчителів) постраждали унаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

2. Більшість абітурієнтів, які мають високі фізичні синологічні кондиції, воліли вступати на факультети фізичного виховання, військові навчальні заклади тощо.

3. Більшість контингенту вчителів (понад 80 %) складають жінки, які, окрім того, що більш схильні до захворювань і малоактивного способу життя, менш зорієнтовані на валеологічну активність, а більше на пасивне самозбереження (здаймо, що в античні часи вихованням займалися чоловіки).

4. Відбулося падіння престижу вчительської професії, унаслідок чого абітурієнти вступали в педагогічні ВНЗ за «залишковим принципом». На перше місце вийшли юридичні, економічні, технічні спеціальності, що скерувало більшість молоді перспективної еліти в позаосвітні сфери.

Аналіз актуальних досліджень. Це зумовлює необхідність розгляду проблеми валеологічної освіти в рамках системного підходу та реалізації принципу системності. Причому ця системність стосується не тільки освітньої, а й суспільної царини. Доцільність застосування загальної теорії системи та системного аналізу у власне педагогіці обґрунтовується в багатьох науково-методологічних дослідженнях науковців: В. Загвязінський, В. Сластьонін, В. Ледньов, В. Краєвський та інших. Принцип системності полягає в тому, що цілісність явища важливіша за суму складових, вона породжує нову якість пізнання та потребує виділення компонентів процесу

професійної освіти та розгляду їх з позицій системоутворюючих зв'язків, ієрархічних відносин, структурних характеристик на що вказують дослідники В. Безрукова, Г. Серіков, Б. Гершунський, В. Симонова та інші.

Мета полягає в теоретичному та методичному обґрунтуванні проблем валеологічної освіти в рамках системного підходу.

Виклад основного матеріалу. Зміст і мета освіти, виходячи з принципу системності, визначається ієрархією цінностей, засобів і цілей, заради чого необхідно впроваджувати розвивальний комплексний підхід. Валеологічна мета має, як і будь-яка інша культурна (спорт, мистецтво) вершинну структуру, котру можна зобразити ієрархічно. На рис. 1. зображено типову ієрархію розвитку найвищої валеологічної компоненти особистості – валеологічного світогляду. Культура теж є достатнім утворенням, що можна вважати успішним результатом освітнього процесу, проте світогляд – найглибша, найоб'ємніша і найбільш інтеріоризована вершинна компонента особистості, що включає ідеї, цінності, переконання, відступити від яких за звичайних умов людина не може.

Коментар до запропонованої ієрархії може бути таким: а) абітурієнт ще з дитинства засвоює певні валеологічні знання і звички, що базуються на сімейному вихованні й традиціях і використовуються в щоденному житті (в їх основі лежить інстинкт самозбереження та базова соціалізація); б) валеологічні навички і потреби формуються під час цілеспрямованого впливу у школі й ВНЗ, людина усвідомлює їх як потребу; в) достатнє перебування у валеоосвітньому середовищі (школа, ВНЗ) виробляє у більшості студентів / учнів валеологічну спрямованість, особливо в студентів-майбутніх педагогів; г) валеологічна спрямованість (інтенція) щоденно стимулює до засвоєння все більшого валеокультурного досвіду й виробляється особиста валеологічна культура; д) все це формує вищу психологічну систему, відкриту й таку, що постійно розвивається, будучи глибоко особистим й інтеріоризованим – валеологічний світогляд.

Рис. 1. Типова ієрархія розвитку найвищої валеологічної компоненти особистості – валеологічного світогляду.

Реалізація й імплементація таких значних системних утворень передбачає багато людських зусиль (педагогів, студентів та учнів). Оскільки визначальна керівна й організаційна роль належить педколективу, то варто окремо зупинитися на цьому питанні.

Успіх у будь-якій людській діяльності визначається кадрами (так званий «людський фактор»). Науковці вказують: «Кадрова і професійна орієнтація здатна значно знизити або підвищити інформаційно-оздоровчий потенціал змісту навчальної програми з валеології в залежності рівня підготовки викладача. Сьогодні, на жаль, значна частина викладачів має недостатню підготовку з питань валеології як науки і не володіє необхідним обсягом фундаментальних валеологічних знань, які обумовлюють їх фаховий рівень. Адже валеологія – це не просто навчальний предмет, а своєрідна філософія здоров'я людини. Тому недостатньо лише теоретичної підготовки викладача з цього напрямку, треба, щоб валеологія увійшла до практики повсякденної діяльності і стала філософією його особистого життя» [1, с. 31].

Методист Т. Резер указала на взаємодоповнюваність вчителя й медика. Їм, на перший погляд, не вистачає взаємокомпетентності: лікар або викладач медичного закладу обмежений в психолого-педагогічній підготовці, а тому не володіє технологічною складовою впровадження основ здоров'я на немедичному рівні. Схожа проблема у педагога, який, знаючи підходи і впливи на дитину, не володіє медичним інструментарієм [2].

Проблему цієї опозиції можливо вирішити шляхом інтегративної валеологічної міждисциплінарності [2, с. 126]. «Однією з проблем педагогічної валеології є створення освітніх систем і технологій здоров'ятворчості, зокрема інструментарію, що дозволяє об'єктивно відстежити і проаналізувати динаміку становлення та росту здоров'я, допомогти конкретній людині в здійсненні свого особистого процесу здоров'ятворчості, а також і процесу здоров'ятворчості навколишніх його людей» [3, с. 57]. Як актуальний відгук на вирішення цих проблем у суспільстві започатковуються традиції превентивної медицини, валеологічно-оздоровчих курсів для окремих категорій населення (вагітні, ті, що потребують реабілітації (ЛФК), геронтопедагогіка, спортивна медицина тощо), проте ці тенденції наштовхуються на стійкі традиції ортодоксальної медицини, якій у системному сенсі вигідніше працювати з постійним контингентом пацієнтів, а не клієнтів, які потребують тільки корекції. Значну роль відіграє тут і

економічно-бізнесовий чинник: фармакологічні компанії зацікавлені в постійній або зростаючій кількості споживачів власне клінічних послуг та терапевтичної продукції.

Валеологія як гуманітарно-природничу науку передбачає вирішення низки соціальних, психологічних, медичних проблем, але масовими методами [4-29]. Позірну маргінальність валеології якраз і пов'язана з тим, що вона не має власного осібно об'єкту вивчення, а комплементарно доповнює класичні науки. Втім, у сучасному світі контактування завдань гетероморфних наук є швидше універсалією, ніж винятком: «Валеологія постає як міждисциплінарна наука, що об'єднує філософію, антропологію, біологію, екологію, традиційну й нетрадиційну медицину, фізіологію, психологію, педагогіку. Все, що стосується тих чи інших знань про людину, духовних, ментальних, психічних, фізичних, анатомо-фізіологічних, соціальних та інших структур і проявів її буття, інтегрується валеологією в єдине учіння про фундаментальні закони формування, зміцнення, збереження здоров'я людини, в теорію і практику управління здоров'ям» [30, с. 27].

Змагальність валеологічного й власне медичного підходу до здоров'я людини визначається позитивними й негативними аргументами з боку кожної з наук. Так, валеологія корелює з медициною через психологію (не клінічну, а консультативну): традиційний лікар проводить короткі діагностувальні бесіди переважно тільки з метою постановки діагнозу, але рідко – пропедевтично-виховні. Проте, він володіє широким інструментарієм фізичного впливу. Натомість валеолог позірно виглядає «обеззброєним»: він діє словом і власним прикладом, що безпосередньо не впливають на здоров'я учня. Проте його діяльність передбачає відстрочені цілі і не є симптоматичною, а швидше патогенетичною в психологічному плані.

Порівнявши вплив власне медичного та валеологічного підходу на здоров'я людини (не беремо до уваги випадки, коли людині постійно потрібна терапевтична допомога чи підтримка), можемо створити візуальні графіки (рис. 2.).

ВЛАСНЕ МЕДИЧНИЙ ПІДХІД		ВАЛЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД	
1		1	
2		2	
3		3	
4		4	

Рис. 2. Порівняння медичного та валеологічного підходів до здоров'я людини

1. Перший блок при власне медичному підході складає 30 % й відображає абсолютну ефективність (вплив на симптоми, швидкість впливу на патологічний стан людини) і в цьому значно переважає валеологічний підхід, який складає близько 9 %.

2. Другий блок в обох підходах за умови їхнього застосування відображає довготривалість позитивного ефекту (за умов самоконтролю й зусиль самої людини). Різниця між підходами на цьому зрізі в тому, що при медичному підході людина схильна знімати із себе відповідальність (пасивна), а при валеологічному – сама покращує й створює своє здоров'я;

3. Пропедевтична здатність медицини (блок 3), нажалю, у нашій країні на низькому рівні, тоді, як валеологічна діяльність в цьому плані надзвичайно висока й сягає понад 50 %;

4. Четвертий блок репрезентує деструктивний вплив медичного та валеологічного підходів на людину. Шкідливість побічних впливів від ліків, процедур, ятрогенних хвороб, визнання статусу хворого тощо за 100-бальною шкалою надає медицині 27 %, тоді як валеологічного шкідливого впливу на здоров'я майже не спостерігається.

В Україні нині офіційно визнано професію педагога-валеолога, а у вищих навчальних закладах впроваджено систему валеологічної підготовки педагогічних кадрів. Проте, в структурах навчальних закладів (школах, позашкільних та вищих навчальних закладах) так і не з'явилися штатні одиниці таких фахівців. Дискредитація валеології призвела до значного зниження до неї інтересу з боку українського уряду, а реформування сучасної системи вищої освіти – до формування прогресуючої тенденції поступового витіснення цієї дисципліни не лише зі шкільних навчальних планів, а й із планів професійної підготовки майбутніх педагогів, оскільки для багатьох педагогічних спеціальностей вона є дисципліною вільного вибору. Давній медико-терапевтичний стереотип не тільки серед населення, а й серед педагогів та медиків призводить до скептичного ставлення до позірно неконкретних методів валеології, оздоровчих технік, лекцій зі здоров'язбереження, що є спадком радянської системи охорони здоров'я, побутовим девізом якої було: «Якщо ви хворі ви маєте приймати ліки». Цілісний підхід до людини, який був закладений ще лікарем Парацельсом, ще не увійшов до масової свідомості. Адаже треба не лікувати окрему хворобу, а змінювати стан системи організму в цілому.

Відповідно, ми можемо сказати, що нині валеологічне навчання та виховання молоді в нашій державі не забезпечується повною мірою, оскільки реалізація змісту валеологічної освіти можлива переважно лише шляхом мультидисциплінарного підходу. Крім того, згідно з вимогами кредитно-модульної системи споріднені наукові напрями об'єднуються у навчальні комплекси, скорочується час аудиторних занять для їх вивчення. За таких умов

валеологічна підготовка у ВНЗ часто набуває характерних рис формалізму, за якого відбувається механічне заучування навчального матеріалу, без достатнього його розуміння та вміння застосовувати його на практиці.

Науковці вслід за новітньою європейською тенденцією вказують на переорієнтацію педагогіки із загальної гуманітарної у власне антропологічну, тілесно-духовну царину. Так, С. Вершловський резюмує: «Освічена людина – це не стільки людина знаюча, скільки підготовлена до життя, така, що орієнтується в складних проблемах сучасної культури; здатна усвідомити власне місце у житті. Подібне усвідомлення пов'язане з готовністю жити в соціальній ситуації, в якій невизначеність, пошук і відсутність готових відповідей на більшість питань – не аномалія, а норма» [31, с. 3-9].

Окрім дидактичної підготовки з профільних предметів, завданням середньої, як і вищої школи, є саме така підготовка. Оскільки валеологія не належить до дисциплін вибору, на яких в майбутньому акцентуватиметься особистість (спеціалізація), а є насправді однією з основних загально розвивальних дисциплін, то резонно, що трансляція валеологічних компетентностей не має бути обмежено тільки предметами «Основи здоров'я», «Основи медичних знань» (у ВНЗ) чи фізичним вихованням. Валеологічний елемент має бути присутнім в усіх сферах навчальної, соціальної, фізкультурної і навіть розважальної активності й діяльності молодого людини.

Не завжди епістемологічно усвідомленою проблемою було питання про об'єкт і предмет вивчення гуманітарних наук. Так, з одного боку, анатомія, фізіологія й гігієна, психологія, соціологія тощо розглядають людину як об'єкт і предмет вивчення (з деякими уточненнями й аспектами), з іншого боку, ці та інші природничо-гуманітарні науки, успішно розвиваючись, сприяли фрагментації та подрібненню здоров'я людини як цілісного предмета дослідження. Філософським постулатом з глибини віків є теза про те, що помилки набагато важливіше попереджувати й передбачати, аніж виправляти постфактум. Проте в нашій державі встановився цікавий нозологічний постулат: людина не вважається хворою, поки не звертається до лікаря за допомогою, не вважається злочинцем, поки не здійснила злочин. Така примітивність у ставленні до проблем людини призводить до того, що латентні проблеми людини можуть не вирішуватися роками, поки не досягнуть критичної межі.

В аспекті вирішення глобальних питань здоров'я саме валеологічний підхід на сучасному етапі бачиться найперспективнішим: саме валеологія є такою дисципліною, при успішному втіленні якої не потрібно буде вирішувати деструктивні наслідки за умов передбачення їх пропедевтичної корекції й анулювання на нематеріальних рівнях людської екзистенції. Це відповідає і футуристичному баченню медицини, яка в майбутньому буде превентивною, попереджувальною й профілактичною, а не такою, що ліквідує вже наявні негативні наслідки: «Теоретичні підходи сучасної медицини, фізіології, біології мають переважно описовий характер, завдяки чому фіксуються окремі параметри явищ життєдіяльності клітини, органу або однієї системи організму людини. Однак, такі теоретико-описові засоби не дозволяють дослідити більш глибокі рівні буття людини – психологічний, соціальний та ін.» [32, с. 57]. Можна сформулювати важливий валеологічний постулат: людину потрібно м'яко лікувати (психологічно, фізично, організаційно), поки вона ще здорова.

Науковці О. Баранова, Н. Гончаренко, Г. Барманець, А. Бісенова, О. Богініч, О. Біда, Т. Бойченко, О. Горська, О. Ващенко, О. Кіліченко зосереджуються на першочерговості щодо попереджувально-корекційної, дотерапевтичної, превентивної роботи з учнями, що тягне за собою валеологізацію навчального процесу, здоров'ятворчу інтенцію підготовки вчителів усіх профілів. Наразі, це можливо за умов загальносупільного визнання примату оздоровчої парадигми середньої школи, організації неперервної валеологічної освіти, а також екологічного виховання учнів, забезпечення гуманістичної спрямованості системи освіти в процесі реалізації підростаючого покоління, формування у школярів навичок здорового способу життя.

Разом з тим, науковці вказують на діалектичний баланс фізичного навантаження й, водночас, послаблення валеологічної напруги школярів, прихованого діалогу з позанавчальним контекстом їхньої активності й життєдіяльності. Це потребує теоретичного, а з досвідом, і практичного формування педагогічної свідомості, компетентності й техніки майбутніх учителів незалежно від їхньої предметної спеціалізації [33, с. 16]. Окремою проблемою різке зростання гіподинамічних тенденцій через захопленість інтернет-іграми, електронними гаджетами, що підмінюють ефект фізичного, реального успіху. У зв'язку з цим було проведено опитування серед 6 шкіл м. Вінниці (10 – 11 класи), внаслідок чого з'ясувалося різке розшарування: частина школярів (37 %) активно і навіть професійно займаються різними видами спорту (3 % мають розряди), тоді як решта спорадично займаються руховими іграми (вуличний футбол, страйкбол, ігрові елементи на уроках фізичного виховання) і є загалом динамічно пасивними.

Висновки. Отже, основним завданням валеологічного компоненту у змісті освіти є передача компетентностей, за допомогою яких дитина буде однаково свідомо ставитися до своєї активності й поведінки в усіх аспектах життя, адже, нажалі, існує учнівський стереотип «у школі я навчаюсь, вдома роблю те, що скажуть батьки, а на дозвіллі роблю, що хочу». Насправді в учня і студента має бути постійна незалежна від обставин валеологічна установка: «я завжди дію і живу з користю для власного здоров'я».

Поступове домінування синергетичної парадигми у природничо-гуманітарній сфері діяльності людини визнало постулатом біосоціальної природу людини, а споконвічна теза «у здоровому тілі здоровий дух» стала не причино-наслідковою, а взаємообумовлюючою. З іншого боку, в обставинах геополітичної, екологічної та економічної напруженості на перший план виходять проблеми не стільки примноження фізичного здоров'я, лікування й реабілітації, скільки рекреації, здоров'язберезувальних технологій та превентивної поведінки. Це викликало переорієнтування таких дисциплін, як пропедевтика, гігієна, валеологія тощо, а значить необхідно визнати антропоцентричні гуманітарні науки більш важливими для життя людини, аніж фундаментальні.

Одним з найбільших досягнень гуманітарних та природничих наук кінця ХХ – початку ХХІ століття є

прийняття гуманітарної парадигми, що включає багатомірне визначення здоров'я як фізичного, соціального, економічного та творчого благополуччя. При цьому ключова роль у його створенні відводиться, по-перше, самій людині, по-друге, навколomedичним сферам: професійній діяльності, відпочинкові, освіті тощо. Педагоги мусять визнати: хоча навчальна діяльність є основною у дитячому та ранньому юнацькому віці, все ж інші сфери життя мають бути під контролем батьків, педагогів і, головне, самої молоді, причому не примусово, а свідомо і природно.

Література

1. Завьялова О. Б. Формирование профессионального речевого имиджа будущего тренера по борьбе : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01, 13.00.04 / Завьялова Ольга Борисовна ; Краснояр. гос. пед. ун-та, Ин-т спортив. единоборств им. И. Ярыгина. – Красноярск, 2000 – 111 с.
2. Резер Т. М. Теория и технология подготовки медико-педагогических кадров в среднем профессиональном образовании : дис. ... д-ра пед. наук 13.00.08 / Резер Татьяна Михайловна. – Екатеринбург, 2007. – 435 с.
3. Міненюк А. О. Формування валеологічних знань у майбутніх учителів фізичної культури : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Міненюк Антоніна Олексіївна ; Ін-т вищ. освіти АПН України. – Київ, 2007. – 258 с.
4. Демченко І. І., Максимчук Б. А., Ніфака Я. М., Височан Л. М., Зленко Н. М., Литвиненко В. А., Максимченко В. І., Райтаровська І. В. Шляхи розвитку здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вчителя / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – Випуск 2 (122) 20. – 203 с. (С. 35-40)
5. Максимчук Б. А., Браніцька Т. Р., Демченко І. І., Жаровська О. П., Семко М. І., Філоненко Л. В., Юзик М. А., Максимчук І. А. Педагогічна робота вчителя початкової школи оздоровчого спрямування / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – Випуск 1 (121) 20. – с. 114 (С. 63-70)
6. Браніцька Т. Р., Максимчук Б. А., Демченко І. І., Денисовець Т. М., Квас О. В., Кушнір Л. О., Петренко О. В., Максимчук І. А. Наукові підходи до визначення понять здоров'я та хвороби: порівняльний аналіз / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – К. : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019 – Випуск 12 (120) 19. – 123 с. (С. 28-34)
7. Галайдюк М. А., Філоненко Л. В., Сивохоп Е. М., Кузьмук В. Б., Семаль Н. В., Демченко І. І., Максимчук І. А., Максимчук Б. А. Холістична модель здоров'я у контексті підготовки вчителя / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – К. : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019 – Випуск 12 (120) 19. – 123 с. (С. 39-45)
8. Демченко І. І., Максимчук Б. А., Тарасенко Г. С., Браніцька Т. Р., Вербин Н. Б., Кушнір Л. О., Доценко О. М., Максимчук І. А. Умови ефективності здоров'яорієнтованого освітнього процесу / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – К. : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019 – Випуск 12 (120) 19. – 123 с. (С. 50-56)
9. Тарасенко Г. С., Максимчук Б. А., Браніцька Т. Р., Демченко І. І., Хмельяр І. М., Пічкур М. О., Трофіменко В. О., Максимчук І. А. Здоров'я сучасної людини: чинники його вдосконалення / Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науковопедагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – К. : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019 – Випуск 11 (119) 19. – с. 191 (С. 174-179)
10. Максимчук Б., Жуков, В., Ящук С., Зубаль М., Кевпанич В. Активізація мотивації майбутніх викладачів фізичного виховання і спорту в сфері екологічного туризму / Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруюва. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. – № 7 (91). – 390 с. (С. 234-243)
11. Удосконалення військово-прикладних навичок рукопашного бою курсантів-правоохоронців МВС України на основі використання сучасних педагогічних технологій [Текст] / Б.А. Максимчук, О.А. Гаркавий, В.В. Оленченко, О.О. Хацаюк // Зб. наук. пр. «Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах». – №63, Т. 2. – Запоріжжя.: Класичний приватний університет, 2019. С. 98-104.
12. Maksymchuk B. Defining quality of the future coaches-instructors' professional competence in the process of training / B. A. Maksymchuk // Slobzhanskyi herald of science and sport. – 2016. – Vol. 6. – P. 51–55.
13. Maksymchuk B. Forming Future Specialists' Valeological Competency: Theoretical Analysis of Domestic and Foreign Scholars' Views / B. Maksymchuk // Comparative Professional Pedagogy. – 2016. – Vol. 6, 4 Issue. – P. 47–54.
14. Максимчук Б. А. Формування валеологічної компетентності майбутніх учителів у процесі фізичного виховання / Б. А. Максимчук // Психологія розвитку особистості: теорія і практика : матеріали наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 19 трав. 2016 р.) / за заг. ред. Г. В. Давиденко ; відп. ред. та упоряд. І. О. Котик. – Вінниця, 2016. – С. 157–162.
15. Максимчук Б. А. Формування валеологічної компетентності майбутніх фахівців: теоретичний аналіз поглядів вітчизняних та зарубіжних учених / Б. А. Максимчук // Порівняльна професійна педагогіка № 4 (Т. 6), 2016 : наук. журнал / голов. ред.. Н. М. Бідюк. – К. – Хмельницький : ХНУ. – С. 84 – 91. Фахове видання
16. Максимчук Б. А. Експериментальна перевірка змісту концептуальної моделі, технологій діагностики та розвитку валеологічної компетентності майбутніх учителів у процесі фізичного виховання / Б. А. Максимчук // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. пр. / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2016. – Вип.

1. – С. 109–116.
17. Максимчук Б. А. Формирование у студентов мотивации к валеолого-педагогической деятельности / Б. А. Максимчук // Молодой учёный. – Казань, 2015. – № 6. – С. 651–653.
18. Максимчук Б. А. Особенности валеологического саморазвития студента в процессе физического воспитания / Б. А. Максимчук // Актуальные проблемы гуманитар. и естествен. наук. – Москва, 2015. – № 3 (74), ч. 2. – С. 112–114.
19. Максимчук Б. А. Сутність, зміст і структура професійної педагогічної компетентності / Б. А. Максимчук // Zbiór raportów naukowych. «Współczesna nauka. Nowe perspektywy» (30.01.2014–31.01.2014 Bydgoszcz). – Warszawa, 2014. – Część 3/2. – С. 73–83. – Електрон. версія вид. – Режим доступу: <http://bit.ly/2r18Zzf> (дата звернення: 31.04.2017). – Назва з екрана.
20. Максимчук Б. А. Організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх учителів у процесі фізичного виховання / Б. А. Максимчук // Zbiór raportów naukowych. «Nauka I Utworzenie XXI Stulecia : Teoria, Praktyka, Innowacje» (29.11.2013–30.11.2013) – Opole, 2013. – Część 3/3. – С. 11–19. – Електрон. версія вид. – Режим доступу: <http://bit.ly/2rFk4hj> (дата звернення: 31.04.2017). – Назва з екрана.
21. Максимчук Б. А. Историчні передумови становлення валеологічної культури / Б. А. Максимчук // Вісн. Чернігів. нац. пед. ун-ту імені Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт / голов. ред. М. О. Носко. – Чернігів, 2013. – Вип. 107, т. 1. – С. 228–231. Фахове видання
22. Максимчук Б. А. Педагогічна валеологія в системі наук / Б. А. Максимчук // Zbiór raportów naukowych. «Badania naukowe naszych czasów» (29.10.2013–31.10.2013). – Katowice, 2013. – Т. 2. – С. 87–98. – Електрон. версія вид. – Режим доступу: <http://bit.ly/2seHuNA> (дата звернення: 31.04.2017). – Назва з екрана.
23. Максимчук Б. А. Роль педагогічної валеології у забезпеченні педагогічної підготовки фахівців / Б. А. Максимчук // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / Львів. держ. ін-т фіз. культури ім. Івана Боберського, Олімп. акад. України. – Львів, 2013. – Вип. 17, т. 4. – С. 93–100. Фахове видання
24. Максимчук Б. А. Умови, закономірності і принципи, що визначають готовність студентів до валеолого-педагогічної діяльності в системі освіти / Б. А. Максимчук // Наук. часоп. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. – Київ, 2013. – Вип. 5. – С. 58–64. Фахове видання
25. Максимчук Б. А. Професійна підготовка фахівця валеолого-педагогічної галузі / Б. А. Максимчук // Zbiór raportów naukowych. «Naukowe prace, praktyka, opracowania, innowacje 2013 roku» (30.12.2013–31.12.2013) – Zakopane, 2013. – Część 2/2. – С. 116–121.
26. Максимчук Б. А. Формування валеолого-педагогічної культури майбутнього вчителя / Б. А. Максимчук // Проблеми та перспективи педагогіки та психології у сучасному суспільстві : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 26 січ. 2013 р.) / Київ. наук. орг. педагогіки та психології. – Київ, 2013. – С. 78–80.
27. Максимчук Б. А. Чинники підготовки майбутніх учителів до валеолого-педагогічної діяльності / Б. А. Максимчук // Наук. часоп. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. – Київ, 2013. – Вип. 1. – С. 50–57. Фахове видання
28. Максимчук Б. А. Валеологічна культура в системі професійної підготовки майбутнього вчителя / Б. А. Максимчук // Педагогіка здоров'я. Здоров'я людини в умовах ноосфероґенезу : зб. наук. пр. III Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 150-річчю з дня народж. акад. В. І. Вернадського, 12 берез. 2013 р., м. Харків / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка. – Харків, 2013. – С. 180–184.
29. Максимчук Б. А. Функції валеолого-педагогічної діяльності / Б. А. Максимчук // Актуальні аспекти фізичного виховання, спорту і здоров'я людини : матеріали Всеукр. конф. студентів та молодих вчених (м. Тернопіль, 17–20 груд. 2013 р.) / Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2013. – С. 30–38.
30. Коробейнік В. А. Педагогічні умови валеологічного самовдосконалення майбутніх учителів фізичної культури у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Коробейнік Віталій Анатолійович ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2012. – 216 с.
31. Вершловский С. Г. Взрослый как субъект образования / С. Г. Вершловский // Педагогика. – 2003. – № 8. – С. 3–9.
32. Завьялова О. Б. Формирование профессионального речевого имиджа будущего тренера по борьбе : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01, 13.00.04 / Завьялова Ольга Борисовна ; Краснояр. гос. пед. ун-та, Ин-т спортив. единоборств им. И. Ярыгина. – Красноярск, 2000 – 111 с.
33. Адеєва О. В. Підготовка майбутніх учителів до валеологічного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Адеєва Ольга Вікторівна ; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2008. – 20 с.

Reference

1. Zavalova O.V. (2000). Formation of professional speech image of a future wrestling coach. *PhD thesis*. Krasnoyarsk, 111.
2. Rezer T.M. (2007). Theory and technology of medical and pedagogical personnel training in secondary vocational education. *PhD thesis*. Yekaterinburg, 435.
3. Mineniuk A.O. (2007). Formation of valeological knowledge at future teachers of physical culture. *PhD thesis*. Kyiv, 258.
4. Demchenko I.I., Maksymchuk B.A., Nifaka Y. M., Vysochan L. M., Zlenko N. M., Lytvynenko V.A., Maksymchenko V. I., Raytarovska I. V. (2020). The ways to develop the health-saving competence of a future teacher. *Journal of M.P. Dragomanov National Pedagogical University*, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport). Issue 2 (122) 20. 203 (35-40).
5. Maksymchuk B.A., Branitska T.R., Demchenko I.I., Zharovska O.P., Semko M.I., Filonenko L.V., Yuzyk M.A., Maksymchuk I.A. (2020). Pedagogical work of a primary school teacher of health-improving direction. *Journal of M.P. Dragomanov National*

- Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport). Issue 1 (121) 20. 114 (63-70).
6. Branitska T.R., Maksymchuk B.A., Demchenko I.I., Denysovets Y.M., Kvak O.V., Kushnir L.O., Petrenko O.V., Maksymchuk I.A. (2019). Scientific approaches to the definition of health and disease: comparative analysis. Journal of M.P. Drahomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport). Issue 12 (120) 19. 123 (28-34).
 7. Halaydiuk M.A., Filonenko L.V., Syvokhop Y.M., Kusmik V.B., Semal N.V., Demchenko I.I., Maksymchuk I.A., Maksymchuk B.A. A holistic model of health in the context of teacher training. Journal of M.P. Drahomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport). Issue 12 (120) 19. 123 (39-45).
 8. Demchenko I.I., Maksymchuk B.A., Tarasenko H.S., Branitska T.R., Verbyn N.B., Kushnir L.O., Dotsenko O.M., Maksymchuk I.A. (2019). Conditions of effectiveness of the health-oriented educational process. Journal of M.P. Drahomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport). Issue 12 (120) 19. 123 (50-56).
 9. Tarasenko H.S., Maksymchuk B.A., Branitska T.R., Demchenko I.I., Khmeliar I.M., Pichkur M.O., Trofimenko V.O., Maksymchuk I.A. (2019). Health of modern man: factors of its improvement. Journal of M.P. Drahomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport). Issue 11 (119) 19. 191 (174-179).
 10. Maksymchuk B., Zhukov V., Yashchuk S., Zupal M., Kevpanych V. (2019). Intensification of motivation of future physical education teachers and sports in the field of environmental tourism. Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies. Sumy, 7 (91). 390 (234-243).
 11. Maksymchuk B.A., Harkavyi O.A., Olenchenko V.V., Khatsayuk O.O. (2019). Improvement of military-applied hand-to-hand combat skills of law enforcement cadets of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine based on the use of modern pedagogical technologies. Pedagogy of creative personality formation in higher and general education schools, V. 2. Zaporizhia, 63, 98-104.
 12. Maksymchuk B. (2016). Defining quality of the future coaches-instructors' professional competence in the process of training. Slobozhanskyi herald of science and sport. Vol. 6, 51-55.
 13. Maksymchuk B. (2016). Forming Future Specialists' Valeological Competency: Theoretical Analysis of Domestic and Foreign Scholars' Views. Comparative Professional Pedagogy. Vol. 6, 4 Issue, 47-54.
 14. Maksymchuk B.A. (2016). Formation of valeological competence of future teachers in the process of physical education. Psychology of personality development: theory and practice. Vinnytsia, 157-162.
 15. Maksymchuk B.A. (2016). Formation of valeological competence of future specialists: theoretical analysis of views of domestic and foreign scientists. Comparative professional pedagogy, 4 (V. 6). Khmelnytsky. KhNU. 84 - 91.
 16. Maksymchuk B.A. (2016). Experimental testing of the content of the conceptual model, diagnostic technologies and the development of valeological competence of future teachers in the process of physical education. Vinnytsia. Issue 1, 109-116.
 17. Maksymchuk B.A. (2015). Formation of motivation for valeological-pedagogical activity at students. Kazan, 6. 651-653.
 18. Maksymchuk B.A. (2015). Features of the student's valeological self-development in the process of physical education. Current humanitarian problems and natural sciences. Moscow, 3 (74), part 2. 112-114.
 19. Maksymchuk B.A. (2014). Essence, content and structure of professional pedagogical competence. Zbiór raportów naukowych. «Współczesna nauka. Nowe perspektywy» (30.01.2014-31.01.2014 Bydgoszcz). - Warszawa, 2014. Część 3/2. 73-83. <http://bit.ly/2rl8Zzf>.
 20. Maksymchuk B.A. (2013). Organizational and pedagogical conditions for the development of professional competence of future teachers in the process of physical education. Zbiór raportów naukowych. «Nauka i Utworzenie XXI Stulecia: Teoria, Praktyka, Innowacje» (29.11.2013-30.11.2013) - Opole, 2013. Część 3/3. C. 11-19. <http://bit.ly/2rFk4hj>.
 21. Maksymchuk B.A. (2013). Historical prerequisites for the formation of valeological culture. Pedagogical sciences. Physical education and sports. Chernihiv, 107, V. 1. 228-231.
 22. Maksymchuk B.A. (2013). Pedagogical valeology in the system of sciences. Zbiór raportów naukowych. «Badania naukowe naszych czasów» (29.10.2013-31.10.2013). Katowice, V. 2. 87-98. <http://bit.ly/2seHuHA>.
 23. Maksymchuk B.A. (2013). The role of pedagogical valeology in providing pedagogical training for specialists. Young sports science of Ukraine. Lviv. Issue. 17, V. 4. 93-100.
 24. Maksymchuk B.A. (2013). Conditions, patterns and principles that determine the students' readiness for valeological activities in the education system. Journal of M.P. Drahomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport). Issue 5. 58-64.
 25. Maksymchuk B.A. Professional training of a specialist in the valeological industry. Zbiór raportów naukowych. «Naukowe prace, praktyka, opracowania, innowacje 2013 roku» (30.12.2013-31.12.2013). Zakopane. Część 2/2. 116-121.
 26. Maksymchuk B.A. (2013). Formation of valeological-pedagogical culture of future teacher. Problems and prospects of pedagogy and psychology in modern society. Kyiv, 78-80.
 27. Maksymchuk B.A. (2013). Factors of preparing the future teachers for valeological-pedagogical activities. Journal of M.P. Drahomanov National Pedagogical University, 15. Scientific-pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport). Issue 1. - C. 50-57.
 28. Maksymchuk B.A. (2013). Valeological culture in the future teacher' vocational training. Health pedagogy. Kharkiv, 180-184.
 29. Maksymchuk B.A. (2013). Functions of valeological-pedagogical activity. Topical aspects of physical education, sports and human health. Ternopil, 30-38.
 30. Korobeinik V.A. (2012). Pedagogical conditions of valeological self-improvement of future physical education teachers in the process of vocational training. PhD thesis. Kharkiv, 216.

31. Vershlovkiy S.G. (2003). An adult as a subject of education. *Pedagogics*, 8. 3–9.
32. Zavalova O.B. (2000). Formation of professional speech image of the future wrestling coach. *PhD thesis*. Krasnoyarsk, 111.
33. Adeieva O.B. (2008). Preparation of future teachers for valeological education of pupils of general education institutions. *PhD thesis*. Odesa, 20.

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2020.5(125).07

Гончарук В. А.
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Гомотюк О. Є.
доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний економічний університет.

Плетеницька Л. С.
доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик та технологій початкової
освіти, ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"

Звоздецька В. Г.
Кандидат педагогічних наук, асистент кафедри педагогіки та соціальної роботи,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Ланчуковська Н. В.
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови факультету романо-германської
філології Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова

Хапіна О. В.
доцент кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови факультету романо-германської
філології Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова.

Чиж А. Г.
викладач Луцького педагогічного коледжу, кафедра фізичного виховання

Максимчук І. А.
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини, Маріупольський державний університет

ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У КОНТЕКСТІ ОВОЛОДІННЯ ОСНОВАМИ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ

На практичних заняттях з навчальних дисциплін «Вступ до спеціальності», «Культура професійного мовлення та спілкування», «Педагогіка», «Зміст і види професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту» ми прагнули розвинути у студентів педагогічну техніку, удосконалити їх педагогічні здібності як важливі складові педагогічної майстерності, зокрема: організаторські, творчі, перцептивні здібності, емоційну стабільність, оптимістичне прогнозування, креативність. Для того, щоб майбутні учителі фізичної культури навчилися проводити самоаналіз своїх навичок педагогічної взаємодії нами були запропоновані такі теми для творчих роздумів: «Моя педагогічна культура», «Педагогіка: наука чи мистецтво», «Мої спогади про улюбленого вчителя», «Вчитель фізичної культури майбутнього» тощо. Включення студентів до особистісно-зорієнтованої діяльності через використання новітніх освітніх технологій та упровадження у навчальний процес спецкурсу «Основи розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури» уможливило розкриття потенціалу кожного майбутнього учителя фізичної культури. Комплексне дотримання вище перерахованих педагогічних умов забезпечило результативність розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури у процесі професійної підготовки.

Ключові слова: педагогічна техніка, фізична культура, педагогічні здібності, педагогічна майстерність, майбутні учителі, педагогічні умови.

Гончарук В. А., Гомотюк О. Є., Плетеницька Л. С., Звоздецька В. Г., Ланчуковская Н. В., Хапіна О. В., Чиж А. Г., Максимчук И. А. *Программа педагогической практики в контексте овладения основами педагогического общения. На практических занятиях по учебным дисциплинам «Введение в специальность», «Культура профессиональной речи и общения», «Педагогика», «Содержание и виды профессиональной деятельности в сфере физической культуры и спорта» мы стремились развить у студентов педагогической технике, усовершенствовать их педагогические способности как важные составляющие педагогического мастерства, в частности: организаторские, творческие, перцептивные способности, эмоциональную стабильность, оптимистическое прогнозирование, креативность. Для того, чтобы будущие учителя физической культуры научились проводить самоанализ своих навыков педагогического взаимодействия нами были предложены следующие темы для творческих размышлений: «Моя педагогическая культура», «Педагогика: наука или искусство», «Мои воспоминания о любимом учителе», «Учитель физической культуры будущего» и другие. Включение студентов к личностно-ориентированной деятельности через использование новейших образовательных технологий и внедрения в учебный процесс спецкурса «Основи развития*